

פרשת חוקת – חמישי

(כב) וַיִּסְעוּ מִקֹּדֶשׁ וַיָּבֹאוּ בְּנֵי־

יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה הָהָר הָהָר:

כב ונטלו, מרקם; ואתו
בני ישראל כל כנשתא,
להור טורא.

רש"י < כל-העדה: כלם שלמים ועומדים להכנס לארץ, שלא
היה בהן אחד מאותם שנגזרה גזרה עליהם, שכבר כלו מתי
מדבר, ואלו מאותן שכתוב בהן (דברים ד): "חיים כלכם היום".
הר ההר: הר על גבי הר, כתפוח קטן על גבי תפוח גדול.
ואף-על-פי שהענן הולך לפניהם ומשנה את ההרים, שלשה
נשארו בהן: הר סיני לתורה, והר נבו לקבורת משה. והר
ההר לקבורת אהרן:

(כג) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

וְאֶל־אַהֲרֹן בְּהַר הָהָר עַל־

גְּבוּל אֶרֶץ־אֲדוֹם לֵאמֹר:

כג ואמר יי למשה
ולאהרן, בהור טורא,
על תחום ארעא
דאדום, למימר.

(כד) וַיֹּאסֶף אַהֲרֹן אֶל־עַמּוּי כִּי

לֹא יָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר

נָתַתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־

מָרִיתֶם אֹתִי־פִי לְמִי מְרִיבָה:

כד יתפניש אהרן,
לעמיה, ארי לא ייעול
לארעא, דיהבית לבני
ישראל על דסריבתון
על מימרי, למי
מצותא.

(כה) קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־

אַלְעָזָר בְּנוֹ וְהַעַל אֹתָם הָר

הָהָר:

כה דבר, ית אהרן, וית
אלעזר, בריה; ותסיק
יתהון, להור טורא.

כו ותשלח ית אהרן ית

לבושוהי, ותלבישונן

ית אלעזר בריה;

ואהרן יתפניש, וימות

תמן.

(כו) וַהֲפַשְׁט אֶת־אַהֲרֹן אֶת־

בְּגָדָיו וְהַלְבִּישְׁתֶּם אֶת־אַלְעָזָר

בְּגָו וְאַהֲרֹן יֹאסֶף וּמֵת שָׁם:

רש"י < את-בגדיו: את בגדי כהנה
גדולה הלבישוהו והפשיטם מעליו לתתם על בנו בפניו, אמר
לו: "הכנס למערה" ונכנס. ראה מטה מצעת ונר דלוק. אמר
לו: "עלה למטה" ועלה; "פשט ידיך" ופשט, "קמץ פיך"
וקמץ, "עצם עיניך" ועצם, מיד חמד משה לאותה מיתה,
וזהו שנאמר לו (דברים לב): "כאשר-מת אהרן אחיך" מיתה
שנתאנית לה:

(כז) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר צִוָּה

יְהוָה וַיַּעֲלוּ אֶל־הָר הָהָר

לְעֵינֵי כָל־הָעֵדָה:

כז ועבד משה, כמא
דפקיד יי; וסליקו
להור טורא, לעיני כל
כנשתא.

רש"י < ויעש משה: (במדרש רבה) אף-על-פי שהדבר קשה לו, לא

עכב:

(כח) וַיַּפְשְׁט מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן

אֶת־בְּגָדָיו וַיַּלְבִּשׁ אֹתָם

אֶת־אַלְעָזָר בְּנוֹ וּמֵת אַהֲרֹן

שָׁם בְּרֹאשׁ הָהָר וַיַּרְדּ מֹשֶׁה

וְאַלְעָזָר מִן־הָהָר:

כח ואשלח משה ית
אהרן ית לבושוהי,
ואלביש יתהון ית
אלעזר בריה, ומית
אהרן תמן, בריש
טורא; ונתת משה
ואלעזר, מן טורא.

(כט) וַיֵּרְאוּ כָל־הָעֵדָה כִּי

גֹּועַ אַהֲרֹן וַיָּבֹבוּ אֶת־אַהֲרֹן

שְׁלֵשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל

כט וחזו, כל כנשתא,
ארי מית, אהרן; ובכו
ית אהרן תלתין יומין,
כל בית ישראל.

א ושמע כנענאה מלכא
דערד, יתיב דרומא,
ארי אתא ישראל,
אורח מאללניא; ואגיח
קרבא, בישראל, ושבא
מניה, שביא.

(ס) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ־

עֲרֹד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא

יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלְחַם

בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב | מִמֶּנּוּ שָׁבִי:

רש"י < וישמע הכנעני: שמע שמת
אהרן ונסתלקו ענני כבוד כו', כדאיתא בראש השנה (דף
ג). ועמלק מעולם רצועת מרדות לישראל, מזמן בכל עת
לפרענות. יושב הנגב: זה עמלק, שנאמר (במדבר יג): "עמלק
יושב בארץ הנגב" ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען, כדי
שיהיו ישראל מתפללים להקדוש-ברוך-הוא לתת כנענים
בידם, והם אינן כנענים, ראו ישראל לבושיהם כלבושי
עמלקים ולשונם לשון כנען; אמרו: "נתפלל סתם", שנאמר:
"אם-נתן תתן את-העם הזה בידי". דרך האתרים: דרך הנגב
שהלכו בה המרגלים, שנאמר (שם): "ויעלו כנגב". דבר אחר:
"דרך האתרים" דרך התזר הגדול, הנוסע לפניהם, שנאמר
(שם י): "דרך שלשת ימים לתור להם מגדחה". וישב ממנו
שבי: אינה אלא שפחה אחת:

(יב) וַיַּרְדּ יִשְׂרָאֵל נָדָר לַיהוָה

וַיֹּאמֶר אִם־נָתַן תִּתֵּן אֶת־

הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי וְהִתְרַמְּתִי

אֶת־עֲרִיכָם:

יב וקיים ישראל קים
קדם יי, ואמר: אם
ממסר תמסר ית עמא
הדין, בידי ואגמר, ית
קרויהון.

רש"י < והתרמתי: אקדיש שללם לגבה:

(יג) וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל

וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֵם

אֹתָהֶם וְאֶת־עֲרִיכָם וַיִּקְרָא

שְׁם־הַמָּקוֹם חֶרְמָה:

יג וקביל יי צלותיה
דישראל, ומסר ית
כנענאה, וגמר יתהון,
וית קרויהון; וקרא
שמה דאתרא, חרמה.

רש"י < ויחרם אתהם: בהריגה. ואת-עריהם: חרמי גבה:

(יד) וַיִּסְעוּ מִהַר הָהָר דֶּרֶךְ יַם־

סוּף לִסְבֹּב אֶת־אֶרֶץ אֲדוֹם

וּתְקַצֵּר נֶפֶשׁ־הָעָם בַּדֶּרֶךְ:

יד ונטלו מהור טורא,
אורח ימא דסוף,
לאקפא, ית ארעא
דאדום; ועקת נפשא
דעמא, באורחא.

רש"י < דרך ים-סוף: בין שמת אהרן

ובאה עליהם מלחמה זו, חזרו לאחוריהם דרך ים סוף הוא

הדרך שחזרו להם כשנגזר עליהם גזרת מרגלים, שנאמר

(דברים א): "וסעו המדברה דרך ים-סוף". וכאן חזרו לאחוריהם

(עין פ' פנחס) שבע מסעות, שנאמר (שם י): "ובני ישראל

נסעו מבארת בני-יעקב מוסרה שם מת אהרן". וכי במוסרה

מת? והלא בהר ההר מת?! אלא, שם חזרו והתאבלו עליו

והספידוהו כאלו הוא בפניהם. וצא ובדק במסעות ותמצא

שבע מסעות מן מוסרה עד הר ההר. לסבב את-ארץ אדום:

שלא נתנם לעבר בארצו. ותקצר נפש-העם בדרך: בטרם

הדרך שהקשה להם. אמרו: עכשו היינו קרובים להכנס

לארץ ואנו חוזרים לאחורינו, כך חזרו אבותינו ונשתהו

שלשים ושמונה שנה עד היום, לפיכך קצרה נפשם בענוי

הדרך. ובלשון לעז אנקודלו"ר. ולא יתכן לומר "ותקצר

נפש העם בדרך בהיותם בדרך". ולא פרש בו כמה קצרה,

כגון (זכריה יא): "ותקצר נפשי בהם", וכגון (שופטים י): "ותקצר

נפשו בעמל ישראל", וכל דבר הקשה על אדם נופל בו לשון

"קצור נפש", כאדם שהטרח בא עליו ואין דעתו רחבה לקבל

אותו הדבר ואין לו מקום בתוך לבו לגור שם אותו הצער.

ובדבר המטריח נופל לשון גדל, שגדול הוא וכבד על האדם,

כגון (זכריה יא): "וגם נפשם כחלה כי גדלה עלי" (איוב י): "ויגאה

כשחל תצודני". כללו של פרושו: כל לשון קצור נפש בדבר

לשון שאין יכול לסבלו הוא, שאין הדעת סובלתו:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

ט ועבד משה חוץ

דנחשא, ושויה על

את; וחוי, פד נכית

חוץ ית גברא ומסתכל

בחויא דנחשא,
ומתקיים.

(יז) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נָחָשׁ נָחֹשֶׁת

וַיִּשְׁמְהוּ עַל־הַנָּחָשׁ וַיְהִי אִם־

נָשׁוּךְ הַנָּחָשׁ אֶת־אִישׁ וַהֲבִיט

אֶל־נָחָשׁ הַנְּחֹשֶׁת וַחֲיוּ:

יז ועבד משה חוץ
דנחשא, ושויה על
את; וחוי, פד נכית
חוץ ית גברא ומסתכל
בחויא דנחשא,
ומתקיים.

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא

קוראו נחש ואני אעשנו של נחשת! לשון נופל על לשון:

רש"י < נחש הנחשת: (שם) לא נאמר

לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה: הקדוש-ברוך-הוא